

С. Србиновска

За конфликтот на интерпретациите или за позицијата «помеѓу» фактите и фикцијата

Анстракт: Оваа студија се занимава со анализа на современите текови во историографијата. Во методолошкиот пристап на историографите се применуваат категориите приказна и заплет и се проблематизира концепцијата за научна вистина и факт. Таквото согледување на историографските истражувања низ призма на современата деконструктивистичка философска практика го овозможува поврзувањето на историографијата со фикцијата што резултира со продукција на т.н. историографска метафикција како посебен жанр на романескно раскажување. Во прилог на тоа, оваа студија дава интерпретација на романот *Марко Крале* од Слободан Мицковиќ.

Клучни зборови: историографија, нарација, заплет, метод, метафикција

Abstract: The article concerns the analysis of the contemporary texts of historiography. In their methodological approach, the historiographers use the story and the plot and look at the concept of the scientific fact. That kind of approach, which faces the historiographic research from the perspective of the contemporary philosophical praxis of deconstruction, enables the establishing of a connection between historiography and fiction. This results in the producing of the so-called historiographic metafiction, as a special genre of the novelistic narration. In addition, this study interprets the novel «Krale Marko» by Slobodan Mickovik.

Key words: historiography, narration, plot, method, metafiction

1. ИСТОРИОГРАФСКАТА ПЕРСПЕКТИВА НА ТОЛКУВАЊЕ НА МИНАТОТО

Соочувањето со изворите на информации кои потекнуваат од минатото и критичкиот пристап кон нив е пресудна истражувачка операција која ѝ овозможува на историографијата да ги запознае фактите, а потоа да ги синтетизира, да ги објаснува и да ги запишува. Ако фактите се утврдуваат со кри-

тичко преиспитување на изворите, тие не стануваат историографија самите по себе, тие минуваат низ процес на превреднување, а потоа се запишуваат како факти. Тоа значи дека во рамките на историографијата се практикува *интерпретацијата* која упатува на присуството на различни перспективи на објаснување на појавите кои во различни историски периоди добиваат различна вредност. Систематското обработување на информациите се остварува токму со примената на интерпретацијата како темелен спознаен однос кон појавите. Постапката интерпретација е однос кон сведоштвата произлезени од изворите, таа настојува истите да ги поврзе и преиспита, да ги превреднува низ призма на проширеното соочување со околностите во кои се појавуваат што би требало да резултира со нивно сведување на факти.

Според Франк Анкерсмит, кој ја истакнува улогата на филозофијата на историјата, социологијата или природните науки, фактите мораат да бидат проучувани во една развојна меѓузависност и во корелација со изворите, а не низ призмата на естетските или етичките критериуми¹. Проблемот на интерпретацијата нужно го претпоставува феноменот на повеќесмисленоста на изворите и го усложнува процесот на определувањето на информацијата како факт кој може да биде вклопен во една аргументирана историографска верзија на текст. Информациите кои произлегуваат од изворите никогаш не се прифаќаат без реконструкција и превреднување. Тоа е постапка низ која спознаваме дека постои сложена «слика» на меѓусебна поврзаност, спознаеност и интерпретираност на информациите додека се досегне точката на нивно запишување како факти. Уште повеќе, современата филозофија на историјата упатува на тоа дека контекстите низ кои информациите се интерпретираат се множуваат до бесконечност. Со оглед на временските рамки во кои тие се читаат и пре-прочитуваат настановаат голем број незавршени толкувања на исти појави и состави од случувања.

Постапката на поврзување на фактите е суштинска за конструирање на редоследот од настаните и нивното претставување во составот на *приказната*. Таа е сфатена како заокружување на причинско-последичниот редослед кој го практикува историографијата како вербална «слика», «претставување / репрезентација» на реалноста на настаните од определен временски период од историјата. Историографијата во својот пристап практикува постапка на подредување на информациите според нивната временско – последична поврзаност, односно според нивната генетичка поставеност што треба да резултира со продукција на структурно заокружена целина. Исто така, определените информации со кои, врз основа на изворите, располага историографијата, се доведуваат во корелација со економската, правната, политичката, идеолошката или културната средина во која е ситуиран настанот, односно «духот на епохата» во која се случил за да истиот се интерпретира низ призма на сегашностите низ која се чита.

¹ Frank Ankersmit, *The Reality Effect in the Writing of History: The Dynamics of Historiographical Topology*. Amsterdam: Noord-Hollandsche, 1989, 79.

Во прилог на ова треба да се спомене дека примената на различни гледни точки во текот на интерпретацијата на определен историски настан го условува трансформирањето на сознанијата поврзани со настанот. Всушност, начинот на кој функционира спознавањето на минатото е во корелација со поставувањето прашања, со дијалогскиот однос помеѓу сегашноста на интерпретацијата и минатото на случувањето на настанот, но и со множеството одговори кои се појавувале низ времето, а кои го условуваат *конструирањето* на историографскиот факт, објаснува Мирјана Грос¹. Поставувањето на прашањето по однос на низата информации произлезени од различни извори може да се стави во корелација со определувањето на етапите на *компонирањето на приказната* што најчесто се нарекува «план за определена тема», односно «нејзина диспозиција». Прифаќањето на аналитичкиот пристап кон една информација од историски карактер е, всушност, истражување изведено со примена на различни гледни точки кои секогаш го условуваат синтетизирањето на информациите и конечно, изведбата на толкувањето кое се запишува како приказна.

Во објаснувањата на Карл Попер кои го проблематизираат методот на проучување заснован на дедукција се посочува насоката на изведба на спознанието врз основа на еден општ закон кој произлегува од анализата на почетните услови². Ова објаснување на методот на истражување се раководи од логичките конструкции, а не од стварните односи на историските факти. Објаснувањата на Карл Густав Хемпел водат во иста насока и укажуваат на парцијалните изведби на спознанијата кои може да ги направи историографијата, според него, тие имаат само определен степен на веројатност и не можат да се определуваат како вистина³.

Ова е само обид да се посочи фактот дека природните науки кои функционираат врз методологија која главно смета дека феноменот е подложен на законско објаснување или може да се изведе врз основа на начело не функционира во хуманистичките науки. Прецизно да се утврди зависноста меѓу една реална состојба и друга состојба е невозможно во оваа сфера, бидејќи механичката примена на логичките процедури кои важат за природните науки е неоправдана кога станува збор за хуманистичките науки. Голем дел од историографијата во сопствените истражувања настојува да се отргне од природонаучната методологија на поврзувања на појавите и состојбите, меѓутоа дел од неа сеуште настојува да ги применува овие пристапи наклонети кон изведби на начела врз основа на кои го определуваат, го диктираат начинот на поврзување на информациите и изворите.

Пристапот кој се применува во пишување на историографијата е во корелација со толкувањето на книжевните наративни текстови. Тој е заснован врз херменевтичкиот однос кон појавите кој го опфаќа индивидуалното гледање на феномените и нивното синтетичко толкување, а во тој однос особено е значајна

¹ Mirjana Gross, *Suvremena historiografija*, Zagreb: Novi Liber, 2001, 107.

² Karl Popper, *Logika naucnog otkrica*, Beograd: Nolit, 1973, 199.

³ Carl Hempel, «The function of general Laws in History», in M. Gross, *Suvremena historiografija*, Zagreb: Novi Liber, 2001, 437.

кореспонденцијата со читателот или слушателот на објаснувањето. Тоа подразбира примена на метод што упатува на спознавање на *конструктивната природа* на интерпретацијата и на продукцијата на историографската приказна. Тоа, во исто време, упатува на уочување на релацијата меѓу историографскиот пристап кон појавите и филолошките проучувања на текстовите и нивната смисла. Херменевтичкиот пристап применет во доменот на историографијата подразбира активирање на сите аспекти на дејствувањето кое може да биде објаснето доколку се примени *интуиција*, *вживување* или *интроспекција* при толкувањето на човековите дејствувања, издигнувања, падови и страдања во минатото. Во овој вид историографија која се потпира врз филозофската херменевтика се пристапува кон преиспитување на *намерите* на дејствувањето, кон политичките активности или кон сведоштвата за историските личности. Во суштина, станува збор за испитување на смислените намери / интенции на значајните историски фигури кои се во корелација со начинот на кој тие развиваат определена идеја, особено оние идеи кои се поврзани со моќта, сфаќањето на политичките активности, управувањето, религијата или државата.

Оваа студија настојува да го објасни интертекстуалниот однос меѓу историографијата и примената на херменевтичкиот пристап во неа и наративните постапки во постмодернистичкиот роман кој го користи историографскиот дискурс во чинот на пишувањето. Начинот на поврзување упатува на меѓусебната кореспонденција меѓу постапките на раскажување активни во историографијата и во фикцијата проследени со практикувањето на вживувањето, интерпретацијата на намерите, поврзување на настаните и конструкција на приказната раскажана со примена на сложен состав од дискурси. Основните претензии се сведуваат на прифаќање на филозофската херменевтика на Ханс Георг Гадамер која го преферира толкувањето како општа концепција особено кога станува збор за историографијата прифатена како «производ» на луѓето и нивните мотиви, на нивните претстави за вредностите и нивните намери за остварување на определени цели¹.

Толкувањето е вкоренето во средиштето на човековите активности на живеење. Свесните активности поврзани со карактеризација на историските актери и анализата на нивните постапки поттикнуваат интерпретации кои во романот се прошируваат со фокусирање на авторите врз внатрешниот свет, мислите на ликовите, врз нивните свесни и несвесни постапки претставени онака како што при создавањето на романескните конструкции постапува еден уметник. Во основата на интерпретациите е вклучен внатрешниот, духовен живот на историската личност кој не е подложен на редуцирани логички анализи. Исто така, кога станува збор за толкување на процесите на донесување на одлуките и преземање на различни дејствија, историската фигура е постојано набљудувана со изложување на сознанија во кои се содржани извесни вредносни квалификации кои континуирано се менуваат упатувајќи на динамиката во процесите на вреднување и превреднување на појавите, на настаните и на луѓето. Постојат различни знаци, постапки или индиции за определени дејствувања на истори-

¹ H.G. Gadamer, *Istina i metoda*, Sarajevo: Veselin Masleša, 1978, 79.

ските личности кои зависат од нивниот внатрешен живот кој не е видлив, па, според тоа, се чини нужно применувањето на интерпретацијата во прилог на осветлување на овие скриени намери кои резултирале со преземање дејствија кои добиле определена смисла. Тие се подложни на историографски коментар низ кој се претставуваат и се толкуваат, а при неговото изложување е актуелна примената на индивидуалната перспектива на перцепција.

Историографскиот пристап го вклучува односот кон минатото како кон Другост која треба да се постави во сооднос со сегашноста низ чинот на интерпретацијата. Во овој пристап постојат тежненија за разбирање на завршените и временски оддалечените човекови остварувања во сите епохи низ перспективата на сегашноста. Тие подразбираат остварување на средба меѓу околностите од минатото, оние во рамките на кои човекот живеел и дејствувал со оние кои се актуелни во сегашноста. Токму во овие интерпретативни претензии на историографијата ги согледуваме потенцијалите за развивање на интертекстуалниот однос со постмодернистичките книжевни дела воспоставен преку висок степен на кореспонденција меѓу оваа научна дисциплина и фикцијата на планот на конструкцијата на приказната, заплетот, ликовите и дискурзивното претставување.

2. ИНТЕРПРЕТАЦИЈАТА И РОМАНОТ

Во рамки на оваа студија ќе се обидеме да го проблематизираме пристапот на романсиерот кон историографијата како Другост, но и кон усмените преданија како традиција (повторно Другост). Тој резултира со нивното вклопување во сегашноста, тој по својата суштина е продукција произлезена од соодносот и контактот на современоста со нешто што може да биде определено како «различно и туѓо». Пишувањето на романот *Крале Марко* е, всушност, обид на авторот Слободан Мицковиќ да проговори за она што ѝ припаѓа на традицијата, но опстојува преку динамичниот и постојано отворен дијалог со сегашноста.

Познатиот француски филозоф на историјата, Мишел де Серто токму обраќањето кон историјата го определува како еден вид «историска операција» со која се воспоставува «разговор со мртвите»¹. Овој дијалог, според него, е резултат на способноста да се продуцира дискурс чија специфичност станува т. н. дисконтинуираност во релацијата меѓу сегашноста и минатото. Сепак, авторот на романот успева да создаде услови во рамки на кои таа «другоста» на историскиот настан или историскиот актер со сите негови намери и околности во кои дејствува станува наш современик. Романот не создава «обична и прифатлива приказна за историска личност», тој настојува токму низ призмата на личноста која е влезена во легендата и во историјата да упати на сегашноста во која од една сосема нова позиција би можел да се ре – конструира заплетот произлезен од приказната поврзана со историската личност.

Во суштина станува збор за личност чија исклучителност во постапките и одлуките е клучна одредница врз основа на која таа го обезбедува сопствено-

¹ Michel de Certeau, “L’operation historique”, in *Faire de l’histoire*, vol. 1, Nouveaux problèmes, ed. Jacques Le Goff & Pierre Nora, Paris: Gallimard, 1974.

то вклучување во епските песни и во легендите. Аголот од кој С. Мицковиќ му пристапува на легендарниот јунак е близок до оној кој го избира неговиот претходник во историјата на македонската книжевност, а тоа е поетот и писател, есеист Блаже Конески. Во неколку песни, «Одземање на силата», «Стерна», «Кале», «Марковиот манастир» и «Песја брдце» создадени во периодот меѓу 1960 г. и 1980 г., Блаже Конески создава циклус кој е инспириран од легендата, меѓутоа во продукцијата на своите песни настојува да се оддели од доминантниот тек на јуначкото претставување на ликот и се свртува кон неговите слабости и грешки. Врз основа на епските песни, легендите и песните на Блаже Конески, Слободан Мицковиќ во 1981 година пишува есеј посветен на посочените песни од творештвото на Блаже Конески. Во 2003-та година, С. Мицковиќ го надградува својот есеистички коментар со роман насловен *Крале Марко*¹.

Оваа серија од дискурси кои се надградуваат еден врз друг говори токму за она множество од агли низ кои историската и легендарната личност била претставувана, објаснувана и за неа било раскажувано. Тој влез на една личност со сите нејзини дејствувања од раскажувачкиот дискурс на историографијата и легендата во романот може да се разбере преку начинот на кој Пол Вејн ја поима историографијата. Таа, според него, е «приказна» која со она што е ѝ ја одзема стабилната и цврста основа на вистината како одлика на дисциплината. Приближувајќи ја историографијата до фикцијата², Пол Вејн упатува на значењето на гледната точка од која се претставува «заплетот» произведен со проучување на причините за настаните и нивното поврзување. Користејќи го и поимот «заплет», тој повторно се впушта во едно сложено преиспитување на историографијата низ призма на нејзиното конструктивно дејствување во насока на продукција на интерпретации, а не на утврдени вистини.

Врз основа на идејата дека за истите историски настани може да се раскажат различни приказни и во нив да се претстават различни интерпретации на настаните, романот на С. Мицковиќ го толкуваме како специфична постмодерна структура произведена со поврзување на пет епизоди од различни етапи од животот на Крале Марко кои соодветствуваат на различни состојби на духот на историскиот јунак насловени како «Пад», «Страв», «Бес», «Бог» и «Смрт». Секоја епизода како дел од романот е раскажана од различна перспектива.

Првата, во најголем дел ја опфаќа приказната на болјарот Добромир Кален, близок соборец на кралот Волкашин, таткото на Марко Крале и на самиот Марко Крале. Приближувајќи ѝ се на свеста на ликот на Кален, натор во првиот дел од романот со користење на долги секвенци на слободен индиректен говор раскажува за поразот кај реката Марица кога кралството на Волкашин, и Македонија како негов дел, потпаѓа под турско ропство, при што како вазал на Турците е назначен токму синот на Волкашин, Мар-

¹ Наведените цитати се преземени од романот *Крале Марко* кој е објавен по смртта на авторот од страна на издавачката куќа «Слово» од Скопје во 2003 г.

² Paul Veyne, *Comment on écrit l'histoire, Foucault révolutionne l'histoire*, Paris: Seuil, 1978

ко Крале: «Кален во сонот не виде како од спротива, низ брегот, отслизнуваат чун... А во сонот, иако беше строен, висок, повисок од нив, а на повисоко и застанат, Марко му се стори мал, како да им е на Турците до колена. (...)

Кален уште многупати, и во староста, на сон го слушаше истото кажување, исто од збор до збор, но на јаве секогаш му се мешаше, запамети дека на Марко му било кажано прво, дека битката е готова, второ, дека друга битка нема да има зошто и војната е готова и уште само дека Марко сега ќе биде под закрила на моќниот султан Мурат и дека треба да се врати дома и да му служи на султанот и натаму како господар на своите земји кои се сега прво на Алах, па на султанот и на крај негови...» (22).

Крајот од првиот дел на романот ја содржи легендата во која се раскажува за тоа како Марко Крале ја губи силата, односно според која тој е обессилен, неговата позиција пред господарите кои му се надредени или пред Бога е поставена ниско, долу, тоа е позиција на понизен слуга, а не на јунак. Тој е претставен како потчинет и со тоа е по својата суштина обичен човек, но не и херој. Започнувајќи го својот роман со соочувањето на легендарниот јунак со стравот и со состојбата во која мора да живее како вазал, значи како потчинет, Мицковиќ, како и Конески, го отвора прашањето за немирот и очајот кој се всадува кај оној кој бил роден за да биде секогаш силен и моќен, меѓутоа со оглед на околностите бил доведен во позиција на вазал.

Вториот дел од романот насловен како «Страв» го доразвива заплетот на настаните од приказната за Марко Крале, во овој дел се создава ситуација во која доминира чувството на несигурност, како што упатува и самиот наслов. Во него е претставено директното соочување на легендарниот лик со сите внатрешни дилеми и немири, тој освестува низа прашања за кои не е во состојба да пронајде одговор, а што влијае врз засилување на вознемиреноста и стравот. Вториот дел ја вклучува перспективата на болјарот Крстан Крул, оној кој е одраз на разумот, но и на бојазливоста. Тој вели: «...Ама да нè нема нас, бојазливите, ќе нема кој (на јунаците) да им дојде на гроб, да ги спомене и да им раздава за душа» (33).

Вториот дел, како и првиот се вклопува во структурирањето на приказната преку потврдување на ограничениот и сосема човечки дел од дејствувањата на историската личност и легендарниот јунак, меѓутоа поставен во пресвртена улога и претставен како обичен, немоќен човек. Во овој дел, поразените претставници на народот се повлекуваат, тоа е препорака на Марко Крале како водач на тој народ. Тој го упатува народот на преселба во планинските села, на напуштање на својата земја и на потчинување пред силата која им се заканува со смрт и поради која чувството на немир се засилува. Со овој дел, Мицковиќ го отвора вториот аспект на спознавање на состојбата на оној кој се плаши, а чија одлика, според претставата дистрибуирана преку историографијата не била ниту покорноста, па, ниту стравот. Во овој дел заплетот се развива во насока на осветлување на еден сосема нов аспект во дејствувањата на ликот, а тоа е проживувањето на нова состојба во која е засилено влијанието на чувството на бес.

Треттиот дел, насловен како «Бес» не упатува само на претставување на позиција во која чувството на бес доминантно влијае врз одлуките на ликот, туку тоа е дел во кој е вклучена нова перспектива на раскажување на настаните. Тоа е перспективата на Гаврил Кана или на оној кој е способен да го носи бесот во себе, оној со кој Марко одлучува да гради тврдина. Искористувајќи ја состојбата на бес, Мицковиќ го поставува својот лик пред искушенија и ја зголемува неговата одговорност за одлуките кои ги донесува, тој има намера да поттикне серија од последици кои Марко Крале не е во состојба да ги предвиди и да ги освести на време. «Стравот има големи очи, а бесот е слеп», – раскажува Мицковиќ.

Во четвртиот дел под наслов «Бог» е присутен свештеникот, исповедникот на Волкашин и на Марко Крале, Василиј. Неговата перспектива го открива дефинитивниот пад на големиот јунак и неговото соочување со човечкото, тој станува свесен за смртта на многу луѓе, особено деца, предизвикана од неговата одлука да им се спротивстави на Турците со изградбата на тврдина. Неговиот човечки лик сосема се разобличува во овој дел во кој настојува да ги надмине разликите помеѓу претставата што за него како јунак постои помеѓу народот и онаа со која тој, самиот, човечки се соочува и се бори. Оваа втора слика одговара на сликата на немоќен, истрошен и празен човек, тој, иако е владетел, ја губи моќта. Прво, се потчинува, потоа, прави обид за промена на статусот на вазал и под влијание на бесот донесува одлука за изградба на тврдина и со неа не успева да промени нешто во позитивна смисла за народот и по однос на неговите лични доживувања на сопствената улога. Тоа е причината поради која влегува во фаза во која проживува длабоки чувства на страдање и болка. Во исто време, тој станува свесен за смртта на луѓето кои живеат од големата идеја за владетелот кој ги води и кои се подготвени за него да се жртвуваат исто како што станува свесен за сопствената смртност, за приближувањето на смртта и за длабокиот јаз меѓу сликата на народот за него и неговата сопствена слика и доживување на сопствениот идентитет и моќ.

Соочувањето на Марко Крале со последиците, со себеси како обичен смртник е актуелно во следниов говор на старецот кој се појавува во манастирот во кој влегува Марко Крале скршен од сознанијата за своите слабости со поглед упатен во фреските каде не е во состојба да го препознае својот лик: «– Ти Марко мислиш дека си тука, дека си жив и дека си онаков каков што си – па помолче малку за да може Марко да го следи. – Не, Марко. Овој што е тука не е Марко. Марко е надвор насекаде, Марко е со сите луѓе, во песните, во приказните, во кажувањата, Марко е јунакот којшто го брани народот, Марко е оној кој им дава надеж, оној кој им се одмаздува во име на силниците. Тие си го создаваат таков каков што е, и тоа не си ти. Но немој никогаш да им речеш дека не си. И да им речеш нема да ти веруваат. Зошто им требаш онаков каков што те создале. Самиот гледај да не ти ја видат смртта и да не ти го знаат гробот» (87).

Последниот дел од романот во кој покрај Марко, повторно се појавува бојларот Добромир Кален, насловен «Смрт», содржи разобличување на целата идеологија создавана околу ликот, тој сè понагласено ја докажува сопствената приземна и секојдневна димензија на постоењето. Ослободен од товарот на одговорноста пред идеалот, тој ќе заклучи: «За старците се вели дека под старост се менуваат, стануваат инакви. Не е точно дека се менуваме. Не, само се враќаме кон она што сме биле во младоста, а што и самите сме го заборавиле. Кога човек ќе види каков станал, зошто така го терала живеачката, под старост ќе разбере дека тој не е тој, дека сиот живот се преправал за да биде онаков каков што сите мислат дека треба да биде. Тогаш, во староста, тоа ќе им се смачи, па ќе станат она што биле: кој бил инаетџија, пак ќе стане инаетџија и ќе ги зачуди сите зошто таков не го знаеле. Кој бил веселник, пак ќе си биде веселник (...) – ете пак си дојдов на своето» (95).

Последниот дел упатува на симнувањето на товарот на историската големина која му е припишана со текот на времето, тој ја освестува потребата да ѝ се врати на својата обична и човечка димензија на дејствување, да остаре и да умре. Крајот ја разобличува потребата на луѓето да создаваат слики за идеални, а тоа значи за фикционални ликови или за херои. Тие не постојат во овостраниот живот, меѓутоа се неопходни како измислени ликови кои го одржуваат чувството за тоа дека слабостите на човечкото дејствување кое подразбира ограниченост на моќта и смртност може да биде надминато.

3. РЕДУКЦИЈАТА НА ИДЕАЛИЗИРАНИТЕ СЛИКИ

Во духот на современиот скептицизам и деструкцијата на идеалните модели, романот на Слободан Мицковиќ презентира една историографска ситуација која е традиционално зголемувана што е потврдено и со нејзината вклопеноста во епските песни и во легендите посветени на херојството на историската личност. Меѓутоа, оваа ситуација, преку литературата е дестабилизирана и истата е ставена под прашање, односно проблематизирана. Романот ја поттикнува критиката и го осветлува спознанието изложено во постмодерностичка форма дека историографијата антиципира во себе низа вистинити, но и фикционални аспекти. Таа ја практикува постапката раскажување, а тоа значи постапката на претставување / репрезентирање на стварноста, меѓутоа низ методите на сопствената реализација како текст, историографијата се соочува со разновидни перспективи и можни интерпретации на историските настани, а потоа и со низа потенцијални или реализирани претставувања на истите.

Проблематичноста на категоријата стварност, особено онаа која е веќе одамна сместена во минатото е надополнета со проблематичноста на употребата на дискурсот во чија драма на конституирање учествува поделениот субјект на мислењето, на појмовното вообличување на феномените и на нивното јазично претставување. Соодветно надополнување на слабостите на историографијата дава романот кој во својство на фикција може секогаш

продлабочено да упати на суштината на појавите и да ги претстави од индивидуална гледна точка.

Традиционалните претпоставки на класичната историографија се повлекуваат пред современите сознанија за редуцираноста на идеалните модели на научна вистина или легендарните, имитабилни модели кои најчесто се пласираат во нивниот авторитарен вид. Соочен со празнините и релативноста на «зададените» научни концепции за стварноста, постмодернистичкиот наративен исказ настојува да го ревидира ставот за постоењето на големи историски вистини, тој говори за приказни и заплети, за минатото оддалечено од сегашноста и затворено во својата «различност / другост» по однос на сегашноста, но и за сегашноста во која тоа се претставува низ повеќе дисперзирани, често дивергентни фрагменти и слики.

Романот за кој расправа оваа студија е само дел од големата романсиерска практика на Слободан Мицковиќ кој често го враќа минатото во една иронична и секојдневна верзија со намера да го проблематизира. Тој низ раскажувањето за една личност од историографијата и од легендите проговара за вредносните критериуми на современоста. Во суштината на текстот е поставена големата дилема на времето во кое живееме, таа се врзува за прашањето кое најмногу ја засега стабилната изведба на вистината. Ако конфликтот на интерпретациите ја карактеризира сферата на историографијата сфатена како дисциплина обврзана со фактите, тогаш станува јасно дека во неа се вовлекува фикцијата со сопствената моќ да конструира вредности, да ги застапува и да ги отфрла продуцирајќи нови во еден бесконечен тек на промени и разлики по однос на тоа што вредностите значат и колку се постојани.

Сведения об авторе:

Славика Сербиновска,
професор
PhD, MA

кафедра теории и методологии литературы и компаративистики,
отделение сравнительного литературоведения
филологический факультет «Блаже Конески»,
Университет Свв.Кирилла и Мефодия
(Скопье, Македония)

Slavica Srbinovska,
Professor of Theory and Methodology of Literature and Comparative Poetics
at the Department of Comparative Literature
Faculty of Philology «Blaze Koneski»
University «Ss.Cyril and Methodius», Skopje.

Main studies: Strolling Spectator in the Novel, Skopje, 2000,
Through the Perspective of the Other, Skopje, 2002,
The Novel: Status, Interpretations, Perspectives, Skopje, 2004,
Subject, Literature, Culture, Skopje, 2006, Visual Strategies, Skopje, 2008,
Feminism and Gender, Skopje, 2010, Literature, Film, Popular Culture, Skopje, 2011,
Literature and Philosophy, Skopje, 2012,

Literature and the Politics of Representation, Skopje, 2014.
Translation of the studies from the field of Theory of Literature and Comparative Literature
(Renate Lachmann, Mieke Bal, Gerald Prince, Jean Bessiere, Michael Riffaterre etc).
Collaboration in the projects of the field of theory of fiction (including the field of adaptation of the
Literature to the Film, Drama and Theatre) and Cultural studies at the University of Amsterdam
(TEMPUS project), European Institute of Gender study in Florence
(Summer School devoted to the problems of Boundaries and Borders)
and Universite de la Sorbonne Nouvelle (Paris III / High Educational Support Project).
Also an active participant in many seminars and conferences that are focused on the problems of
Comparative studies, Theory and History of Literature and Cultural studies.

Research areas:

Theory and Methodology of Literature, Cultural Analysis, INTERMEDIALITY – Literature and
Film, Semiotics, Reader Response Criticism and Literary Hermeneutics, Cross-cultural Literary
Relations, Theory of Oral Literature and Popular Culture, Literary Anthropology.